

Sisällys

Alkusanat	3
 ENNEN TILAUSTYÖN ALOITTAMISTA	4
 TYÖSKENTELYN AIKANA	14
 TEOKSEN LUOVUTUKSEN JÄLKEEN	17
TYÖKALUT	26
    Ennakoinnin työkalu	26
    Omat reunaehdot	27
 Riskitaulukko	28
  Mahdollisuustaulukko	28
 Unelmakartta	29
Esimerkit	40
Lisätietoa	45
Lähteet	45

XAMK KEHITTÄÄ 112

KAAKKOIS-SUOMEN AMMATTIKORKEAKOULU

KOUVOLA 2020

© Tekijät ja Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Kuvitus: Saija Koponen

Graafinen suunnittelu: Vinkeä Design Oy

Paino: Grano Oy

ISBN: 978-952-344-272-6 (nid.)

ISBN: 978-952-344-273-3 (PDF)

ISSN: 2489-2467 (nid.)

ISSN: 2489-3102 (PDF)

julkaisut@xamk.fi

Alkusanat

Tämän oppaan sisältö perustuu toukokuussa 2020 Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa tarkastettuun muotoilun opinnäytetyöhön. Opinnäytetyö käsitteli taiteilijan ja tilaajan välistä vuorovaikutusta taiteilijan näkökulmasta. Oppaan aihealue syntyi tarpeesta luoda toimintamalli luovien alojen ja muiden alojen toimijoiden yhteisen päämäärän asettamiselle ja toteuttamiselle. Opinnäytetyössä ja tässä oppaassa luovien alojen edustajana on kuvataiteilija. Yhteisen päämäärän asettamista ja toteuttamista varten kuvataiteilijan tulee selvittää itselleen omat tarpeensa, arvonsa ja unelmansa sekä hahmottaa oma roolinsa kuvataiteen asiantuntijana.

Kuvataiteilijoiden toimeentulo on pirstaleista ja vain pieni osa siitä muodostuu taiteellisen työn palkoista ja palkkioista tai myyntituloista. Opinnäytetyö ja tämä opas pyrkivät parantamaan näiden tulonmuodostusalueiden työskentelymahdollisuuksia auttamalla hahmottamaan tilaustyöprosesseja. Opas on jaettu aihe- ja aika-alueisiin ennen tilaustyöstä sopimista, työskentelyn aikana ja teoksen luovutuksen jälkeen. Tilaustyön tekemiseen voi liittyä paljon tilaajan tai esimerkiksi teoksen sijainnin mukanaan tuomia reunaehtoja. Opas auttaa taiteilijan omien reunaehtojen hahmottamisessa.

Oppaan kohderyhmänä ovat tilaustyöprosesseista kiinnostuneet kuvataiteilijat, kuvataidekentän toimijat ja luovien alojen toimijat yleisesti. Tilaustöitä voivat olla niin yksityisten tilaajien yksittäiset teostilaukset kuin julkisen taiteen hankkeetkin.

Oppaan kehittäminen on tapahtunut palvelumuotoilun menetelmin. Palvelumuotoiluprosessin keskiössä ovat ne ihmiset, joille palvelua suunnitellaan sekä heidän kokemuksensa, odotuksensa, motivaatiotekijänsä ja arvomaailmansa. Tietoa oppaan kehittämistä varten on kerätty taiteilija-, asiantuntija- ja tilaajatahohaastatteluin.

Kehotan taiteilijoita lukemaan oppaan ja kokeilemaan siinä olevia työkaluja tilaustyöprosessien ja omien ammatillisten unelmien hahmottamiseen sekä omista rajoista kiinni pitämiseen.

3.9.2020 Saija Koponen

ENNEN TILAUSTYÖN ALOITTAMISTA

Miten saada tilaustöitä

Jos haluat tehdä tilaustöitä, kerro siitä. Pidä internetsivusi sekä sosiaalisen median tilisi ajan tasalla. Tilaustöiden saamiseen vaikuttaa oma näkyvillä olo ja omasta toiminnasta kertominen. Tilauksia, toimenantoja tai neuvottelutilanteita ei tule, jos taiteilija jää tuntemattomaksi.

Taiteilijasta tulisi löytää tietoa internetin hakukoneilla. Omat internetsivut ovat tärkeät näkyvyydelle. Potentiaalisen tilaajan voi olla hankalaa ottaa taiteilijaan yhteyttä ja pyytää portfolioa, jos tilaaminen ei ole varmaa. Internetsivut toimivat portfoliona ja niitä on helppo käydä läpi ja esitellä erilaisissa kokouksissa tilausta harkitessa. Teoksia esittelevien kuvien tai videoiden lisäksi sivustolla tulisi olla ainakin yhteystiedot, cv, bio ja linkit niihin somekanaviin, joissa olet läsnä. Oma taustaansa ja teosten sisältöjä kannattaa avata. Kerro rohkeasti omat mielipiteesi ja arvot, joita edustat. Tekstin ei tarvitse olla ”taidepuhetta” tai teoreettista. Yleistajuinen teksti avautuu suurelle yleisölle ja mahdollisille tilaajille helpommin kuin pelkkä taideteoria. Lisäksi voit lisätä sivuille työstäsi julkaistuja tekstejä ja tietoa tulevista tapahtumista. Informaatiota ei tarvitse olla valtavasti, kunhan sivusto on aina ajan tasalla. Omien internetsivujen lisäksi kannattaa olla esillä erilaisissa taiteilijapankeissa ja kuvataiteilijamatrikelissa.

Etsi itsellesi yksi tai useampi sopiva sosiaalisen median kanava ja rakenna omaa digitaalisen näkyvyyden kokonaisuuttasi. Mieti, minkä kanavan päivittäminen

tuntuu helpolta ja mielekkäältä sekä mikä kanava on sinulle tärkeä. Sosiaalisen median kanavat, kuten esimerkiksi Instagram, Facebook, LinkedIn ja Twitter, ovat vuorovaikuttaisia kanavia, joissa oman sisällön jakamisen lisäksi kannattaa seurata kollegoita, taidealan toimijoita ja organisaatioita, jotka ovat sinulle relevantteja. Jakamasi visuaalisen materiaalin tulisi olla laadukasta sekä heijastaa taiteellista työtäsi ja tuotantoasi. Kerro työskentelystäsi ja projekteistasi. Sosiaalisessa mediassa voi omien töiden markkinoinnin lisäksi näyttää myös persoonaa työskentelyn takana. Ihmiset ovat uteliaita ja pilkahdukset taiteilijan elämään kiinnostavat.

Suorien kontaktien lisäksi tilaustöitä voi saada erilaisten kilpailujen, hakujen ja koulutusten kautta. Tietoa näistä voi saada seuraamalla taiteilijajärjestöjen tiedotusta.

Neuvotteluosaaminen

Taiteilija on oman alansa asiantuntija. Oma neuvotteluvoimaa hahmottaessa kannattaa muistaa se, että teostilaaja ottaa taiteilijaan yhteyttä, koska hän on kiinnostunut taiteilijasta. Esimerkiksi julkisen taiteen hankkeissa on monia ammattiryhmiä, joihin tilaajan on pakko ottaa yhteyttä, mutta taiteilijaan hän on yhteydessä sen takia, että hän on kiinnostunut taiteilijan hankkeella tuomasta lisäarvosta. Taiteilija voi sortua ajattelemaan, että kun häneltä tilataan taidetta, tulisi hänen jotenkin muuttaa tekemistään. Kuitenkin, jos tilaaja tilaa taiteilijalta teoksen, on se tehty koska jokin taiteilijan tekemisessä ja muotokielessä kiinnostaa.

Tilaaja on kiinnostunut tilaushankkeen kokonaiskokemuksesta. Siis siitä, minkälaista taiteilijan kanssa on työskennellä. Usein erimielisyydet tai pettymykset molemmin puolin johtuvat siitä, että tilaaja ja taiteilija eivät ole osanneet kertoa toisilleen, mitä haluavat. Tämän johdosta tilaustyöprosessiin liittyviä asioita tulisi hahmottaa jo ennen tilaustyösopimuksen allekirjoittamista. Näitä asioita ovat esimerkiksi palkkion suuruus, projektiin käytettävissä oleva aika, projektin näkyvyys, taiteellisen luomisen lisäksi tehtävät asiat ja muut tarpeet. Lisäksi onnistuneeseen projektiin läpi vientiin vaikuttaa mahdollisuus tehdä

omien arvojen mukaista työtä. Tätä varten tulee ensin hahmottaa oma arvo-maailma ja tilaajan ominaisuudet. Tässä oppaassa oleva omien reunaehtojen hahmottamisen työkalu keskittyy edellä lueteltujen asioiden hahmottamiseen.

Sopimusta tehdessä tulee muistaa, että sopimus on aina sopimus yhteistyöstä. Työtä odotetaan sekä tilaajalta että taiteilijalta, ei ainoastaan taiteilijalta. Sopimusta tehdessä on tehtävien asioiden lisäksi hyvä sopia asioista, mitä taiteilija ei tee. Vastaan voi tulla asioita, mitä taiteilijan odotetaan tekevän, mutta mitkä eivät lue sopimuksessa. Sopimusta tehdessä tulisi muistaa myös, mitä hyötyä projektista on tulevaisuudessa. Tähän sisältyy tilaajan tekemä tiedotustyö hankkeesta: missä kanavissa tilaaja markkinoi yhteistyötä tai projektia.

Usein tilaaja toimittaa sopimuksen, mutta taiteilija voi pyytää sopimukseen muokkauksia. Sopimus on ehdotus ja keskustelun avaus siitä, mitkä ovat ne ehdot, jotka taiteilija allekirjoittaa. Kyse on myös taiteilijan itsevarmuudesta ja kyvystä pysyä omissa rajoissaan ja arvoissaan. Taiteilijan on mahdollista työllistyä, vaikka hänellä olisi ehdottomia rajoja asioissa, joihin hän ei suostu. Taiteilijaa voi auttaa omien rajojen määrittely etukäteen – liittyvät ne sitten rahaan, tilaajan eettisyyteen ja arvomaailmaan tai projektin aikatauluihin. Taiteilijan tulisi tiedostaa se, miten paljon hän tarvitsee suunnitteluaikaa, eikä lähteä liian nopeisiin aikatauluihin. Taiteilijan käsitys omasta neuvotteluvoi-mastaan voi olla hämärä, koska hän ei ole miettinyt näitä asioita etukäteen. Jos itsellään ei ole sääntöjä siitä, mitä työn pitäisi tarjota itselle, voi päätyä tilanteeseen, jossa vain ottaa, mitä annetaan.

Ongelmia tulee tilanteissa, joissa sopimus ei vastaa eteen tulleita tilanteita tai on tehty suullinen sopimus, minkä jälkeen käytäntö ei vastaakaan sovittua. Suullinen sopimus on yhtä pätevä kuin kirjallinen sopimus, mutta sitä ei voi näyttää ja käytännössä sillä ei ole todistusvoimaa. Usein tilanteet, joihin sopimuksessa ei olla varauduttu ovat myöhästymiset, budjetin muutokset ja teoksen sijainnin muutokset sekä teoksen säilytys- ja kuljetuskustannukset. Tieto teoksen sijainnin muutoksesta voi tulla taiteilijalle vasta hankkeen loppu-puolella, vaikka vaikutus teokseen on suuri. Esimerkiksi teoksen rakenteita ja kiinnityksiä voidaan joutua miettimään uudestaan. Tämä voi lisätä kustannuk-sia, joiden vastuuta voidaan olla vierittämässä taiteilijalle. Käytännön ongelmia

voi syntyä myös tilanteissa, joissa teos valmistuu ennakoitua aikaisemmin ja on epäselvää, kuka vastaa teoksen säilyttämisestä. Ongelmia voi aiheuttaa myös ison teoksen kuljetus, jos siitä ei olla sovittu jo sopimusvaiheessa. Tilaaja voi ilmoittaa säilytyksen tai kuljetuksen olevan taiteilijan vastuulla. Silloin syntyvät kustannukset sisältyvät aiemmin sovittuun budjettiin pienentäen taiteilijan palkkiota.

Taideteoksen elinkaareen liittyvät kysymykset ovat yleensä vieraita kaikille taidekentän ulkopuolisille tilaajille. Taiteilijan tulee huomioida tämä solmies-saan tilaustyön sopimusta. Taideteoksen elinkaareen liittyviä kysymyksiä ovat esimerkiksi teoksen ylläpitoon liittyvä tekninen osaaminen ja ennakointi, konservoinnin näkökulma ja yleisötyö. Elinkaarta mietittäessä tulee myös huomioida tilanteet, joissa teosta pitää siirtää, ääritapauksessa poistaa tai joissa siihen liittyvää ympäristöä tullaan muuttamaan.

Teoksiin liittyvät materiaalit ovat usein poikkeuksellisia suhteessa muihin ympäristöön tai tiloihin liittyviin materiaaleihin. Esimerkiksi, miten uv-valo vaikuttaa teoksiin tai millä tavalla teoksiin liittyvää valaistusta tulee seurata tai kohdentaa. Taiteilijan tulee olla selvillä siitä, mitä intressejä tilaajalla voi olla teoksen käyttämisestä ja esittelemisestä. Mikä tahansa teos voi jäädä elämään tavoilla, jotka eivät ole alun perin olleet mukana taiteilijan suunnitelmassa. Teokselle voi tulla uudenlaisia käyttötarkoituksia ja teos voidaan liittää tilaaja-yhteisöä koskeviin asioihin. Sopimusta tehdessä täytyykin olla selvillä, kenellä on erilaisia immateriaalisia oikeuksia liittyen tilaukseen ja prosessiin, jossa taiteilija on mukana. Esimerkiksi, miten tekijänoikeudet säilyvät taiteilijalla tai siirtyvät tilaajalle ja mikä oikeus tilaajalla on käyttää taiteeseen liittyvää materiaalia osana omaa markkinointiaan. Esimerkkitalanteessa taideteoksen tilaajana on rakennusliike, joka haluaa käyttää taiteilijan tuottamaa aineistoa osana omaa kiinteistöihin liittyvää markkinointiaan. Tämän tyyppiset asiat tulee olla sovittuna, eli missä tilanteessa, millä ehdoilla ja millä sopimuksilla taideteosta voi käyttää ja jälleen käyttää.

Teostilausta sovittaessa tulee tehdä kirjaus siitä, että teoksen elinkaaresta sovitaan yhdessä. Asia ei saa tulla yllätyksenä sen jälkeen, kun teos on valmis ja luovutettu. Vaikka elinkaareen liittyvästä asiasta ei sovittaisi tarkkaan, mitä

se tarkoittaa, tulee kuitenkin käydä selväksi, että siitäkin sovitaan, vaikka se voi olla erillinen asia. Kun tämä on kirjattu neuvottelumuistioihin, voi taiteilija muistuttaa tilaajaa siitä, mitkä asiat liittyvät teoksen ylläpitoon ja mahdollisiin teokseen liittyviin huoltotoimenpiteisiin sekä korjauksiin ja niiden olevan erikseen maksettavaa työtä, jotka eivät kuulu teostilaukseen sinänsä. Lähtökohtaisesti tilaajan on itse vaikea ennakoita tämän tyyppisiä asioita. Sopimusta tehdessä tulee miettiä, mitkä ovat ne tilanteet, joissa on perusteltua ja kohtuullista, että taiteilijaa konsultoidaan jälkikäteen. Ongelmaksi voi muotoutua se, miten tieto kulkeutuu sopimuksen tekijältä paikkaan, jossa teokset sijaitsevat. Taiteilija tai välittäjä ei voi puuttua tilaajan sisäiseen tiedotukseen. Sopimusta tehdessä voi kuitenkin tehdä tiettäväksi sen, että asiasta tulisi tiedottaa.

Neuvottelutilanteet eivät ole kovin yksinkertaisia. Kaiken ydin on muistaa, kuka on tilaaja ja toimeksiantaja ja oikeasti taiteilijan neuvottelukumppani. Toki neuvottelutilanteissa on aina hyvä olla avoin: kuunnella, miettiä, arvottaa ja peilata omia ajatuksiaan suhteessa toisiin. Tulisi kuitenkin aina pitää mielessä se, että taiteilijalla on samanlainen asiantuntijavalta ja oikeus kuin muillakin suunnittelijoilla.

Taiteilijan yhteyshenkilö

Taiteilijalla tulee olla projektin sisällä yhteyshenkilö, jonka kanssa hän voi sopia kaikista käytännön järjestelyistä. Esimerkiksi julkisen taiteen hankkeissa eteen tulevia käytännön asioita ovat työmaalla liikkuminen, kulkuluvat ja muut tämän tyyppiset oikeudet. Taiteilijan tulee tietää, miten hänen tulisi valmistautua mennessään työmaalle eli millaisia varusteita hänellä pitäisi olla – esimerkiksi, milloin pitäisi käyttää kypärää ja turvakengkiä. Taiteilijan tulee saada riittävästi tietoa projektista ja hänen tulee olla lupa liikkua siellä, missä hän tilaustyön johdosta joutuu liikkumaan. Julkisen taiteen projekteissa tulee myös välttää rakennushankkeissa liian usein tapahtuva tilanne, jossa taiteilija laitetaan sopimaan asioista suoraan joidenkin aliurakoitsijoiden kanssa. Tällaisessa tilanteessa taiteilijalla ei ole minkäänlaista määräysvaltaa. Tyypillinen esimerkki on, että projektista pyydetään taiteilijaa itse sopimaan

sähköurakoitsijan kanssa siitä, millä tavalla teokseen liittyvät sähkövedot toteutetaan. Tällöin syntyy tilanne, jossa urakoitsija ei välttämättä tiedä, että hänen tulisi oikeasti ottaa taiteilijan toiveet huomioon.

Oman työn arvottaminen: Puhu rahasta!

Kaikkien toimijoiden tulisi puhua rahasta. Sitä ei pitäisi kavahtaa tai pelätä. Rahasta puhuminen mahdollistaa työskentelyn ja toimeentulon. Talouden tulee olla hallussa – riippumatta siitä elääkö taiteilija monityöläisenä vai pelkällä teosmyynnillä. Päätöksien talouteen vaikuttavista asioista tulee olla tietoisia. Taidetyöstä voi muotoutua elinkeino, jos taiteilija pystyy sanoittamaan oman arvonsa ja sen, mitä tilaaja tarvitsee. Taiteilijan tulisi osata kuvata oman työnsä arvoa muunkin kuin sen itseisarvon kautta. Kyse on arvon ymmärryksestä ja uskalluksesta sanoittaa sitä. Arvon muodostuksen tulee olla läpinäkyvää ja eettisesti kestävää. Jos taiteen arvoa ei ole sanallistettu, on siitä maksaminen kiinni tilaajan asenteesta ja arvomaailmasta.

Taiteilijan ei tule tehdä ilmaista työtä. Tämä pätee myös silloin, kun esimerkiksi pilotoidaan yhteisötaiteen hankkeita tai taidepalveluita. Business-kontekstissa pilottiprojektista saatava korvaus on esimerkiksi 50 prosenttia lopullisesta hinnasta tai vaihtoehtoisesti taiteilijalle maksetaan kuluja pilotoinnista ja kehittämisestä.

Taiteen arvo tulee taiteen omasta kentästä. Taiteilijan tulee pystyä kiinnittymään taiteellisen työn arvoon, joka nousee taiteen omasta perinnöstä. Taiteilija ei voi esimerkiksi tehdä työtään sote-alan työntekijöiden tariffeilla. Hintataso on myös määrittelyä arvolle ja liittyy oman ammatin itsetuntoon.

Tilaukseen budjetointi ja laskutus

Taiteilija voi hinnoitella työtään eri tavoin. Esimerkiksi esittämällä kokonaissumman, jonka tilaaja joko hyväksyy tai ei hyväksy. Näin tehdessä voi miettiä projektin kokonaisbudjettia ja minkälaista osuutta siitä voisi pyytää. Toinen tapa perustella työn korvausta on tuntihinnoittelu, jossa erotellaan

se, mikä on tilaajalle näkyvissä olevaa työtä ja mikä näkymätöntä. Tämän oppaan Ennakoinnin työkalu auttaa taiteilijaa hahmottamaan näkyvän ja näkymättömän työn määrää. Asiaa voi miettiä luovan työn eli taiteellisen konseptin ja työn tuottamisen hinnoittelun sekä esimerkiksi asentamisen ja teoksen sijoituspaikalla tehtävän työn osuuksilla. Näkyvissä oleva työ on helppo hinnoitella tuntiperusteisesti. Tällöin on myös helpompi hinnoitella ylimääräisiä lisätoimia, joita hankkeeseen voi kuulua. Tuntihinnan suuruus tulisi olla sellainen, joka ei jää harmittamaan ja siihen lisää viisi–kymmenen prosenttia. Suomen Taiteilijaseura on julkaissut syksyllä 2020 ohjeita kuvataiteilijan työn hinnoitteluun (artists.fi).

Taiteilija voi laskuttaa tilaajaa käyttämistään materiaaleista sekä itse huolehtia materiaaliin liittyvistä tilauksista ja alihankintaketjuista. Toinen ja vähemmän taiteilijalle riskejä sisältävä vaihtoehto on, että taiteilija ehdottaa tilaajalle sopimusta, jossa kaikki materiaalit laskutetaan suoraan tilaajalta.

Tilaustyön budjetissa tulisi olla yleiskustannusosuus, joka sisältää laite- ja työhuonekustannukset sekä vastaavat kulut. Yleiskustannusosuus rakentuu taideprosessin kustannusten päälle. Taideprosessi maksaa x euroa ja yleiskustannukset esimerkiksi +20 % taideprosessin kustannuksista.

Tilaaja ei välttämättä tule ajatelleeksi, että erillisistä työtehtävistä tulee maksaa erikseen. Nämä oletukset vaihtelevat paljon ja riippuvat siitä, miten kokenut tilaaja on tilaamaan taidetta ja työskentelemään taiteilijoiden kanssa sekä miten hän ymmärtää toiminnan laadun ja toimeentulon muodot. Talkootyön tekeminen tai oman näyttelyn valvominen yhdessä muiden taiteilijoiden kanssa perustetussa galleriassa on eri asia kuin, jos toinen taho pyytää taiteilijaa valvomaan näyttelyään tai tekemään tilaustyöhön liittyviä tehtäviä korvauksetta. Valtaosa taiteilijoista on korkeasti koulutettuja ja ala on erityisosaamista vaativa. Kun taiteilija halutaan johonkin tehtävään, niin silloin palkataan erityisosaaja ja korvauksen tulisi olla sen mukainen. Tilaajatahon pitää pystyä maksamaan työstä kohtuullinen korvaus.

Tilaustyöstä sopiessa tulee myös sopia, kuinka monessa erässä ja milloin taiteilijapalkkio tai luonnospalkkio maksetaan. Taiteilijan tulee varmistaa, että

hänellä on tarvittavat varat taideteoksen toteuttamista varten. Palkkiot voidaan maksaa joko laskulla tai palkkana. Kuitenkin esimerkiksi useimmissa julkisen taiteen hankkeissa taiteilijalta edellytetään laskutusmahdollisuutta. Taideteoksen myynti galleriasta ja tilaustyöstä saatu korvaus eroavat toisistaan. Myynti galleriasta on kauppahintaa, kun tilaustyöstä saadaan työkorvausta. Molemmista taiteilija on arvonlisäverovelvollinen vuotuisen myynnin ylittäessä 10 000 euroa (Arvonlisäverovelvollisuuden raja vuonna 2020. Tarkista ajankohtainen tieto verohallinnon sivuilta). Yleisimmät laskuttamisen tavat ovat toiminimen perustaminen, osuuskunnan jäsenyys tai laskutuspalvelujen käyttö. Taiteilijan tulee harkita oman henkilökohtaisen tilanteensa kautta, mikä on hänelle sopiva vaihtoehto. Lisätietoa laskutusvaihtoehdoista saa tämän oppaan lopussa luetelluista lähteistä.

Luonnokset

Taiteilijan ja tilaajan väliseen hyvään sopimuskulttuuriin kuuluu, että sopimukseen määritellään luonnosvaiheet, tapa määritellä, milloin luonnos on hyväksytty ja milloin se johtaa lopulliseen tilaukseen sekä tapa määritellä, miten luonnoksesta maksetaan erikseen korvauksia. Yhtenä vaihtoehtona on, että luonnoksista tehdään yksi sopimus, joka sisältää luonnoksiin liittyvät palkkiot ja sovitaan etukäteen, että hyväksytty luonnos johtaa erilliseen jatkosopimukseen. Luonnoksiin liittyvän ketjuttamisen (luonnospyyntö luonnoksen jälkeen) tulee olla hallittua. Yksi keino sen varmistamiseen on, että sopimusvaiheessa keskustellaan lisätyöstä ja sen veloittamisperusteista. Riitoja voi syntyä tilanteissa, joissa luonnokselle on annettu määritelmät, jotka luonnos taiteilijan mielestä täyttää, mutta tilaajan mielestä se ei vastaa sovittua.

Julkisen taiteen hankkeissa taiteilijan on oltava valmis neuvottelemaan omasta luonnoksestaan ja tekemisestään. Taiteilijan tulee olla tietoinen siitä, että tilanne ei vastaa galleriaan tehtävän teoksen toteuttamista. Julkisen taiteen hankkeissa on paljon sidosryhmiä ja reunaehjoja, eikä niissä voi olla täysin vapaa tekemään, mitä itse haluaa. Reunaehdot voivat olla moninaiset. Luonnoksen toteuttamista varten taiteilija on saanut tietoa tilasta, johon teos sijoitetaan ja mahdollisesti tavannut arkkitehdit sekä rakennuksen erilaisia suunnittelijoita. Luonnoksen hyväksymisvaiheessa luonnos käy myös tilaajan ja käyttäjien edustajilla.

Mitä luonnos sisältää

Luonnoksen sisältö riippuu teoksen käyttötarkoituksesta ja tilaajasta. Yksityishenkilön kotiin sisätiloihin tehtävässä tilaustyössä voi luonnokseksi riittää aikaisempi teosreferenssi ja yhdessä sovittu teoksen koko ja muoto. Isoissa julkisen taiteen hankkeissa visuaalisen materiaalin lisäksi tarvitaan selvitykset materiaaleista, niiden sijoituksesta, kiinnitystavoista ja tekniikasta, pintakäsittelystä, valoista ja muusta tekniikasta ja teknisestä tiedosta, selvitys työvaiheista ja tekotavasta, selvitys kustannusrakenteesta: materiaalikustannuksista ja välillisistä materiaalikustannuksista, kuten muoteista, kuljetuskustannuksista, matkakustannuksista, työtilan kustannuksista, työvälinekustannuksista, vakuutuksista, hälyttimistä ja valvonnasta, rakenne- tai valosuunnittelijan ynnä muiden palkkiosta, alihankintana tehtävästä työstä, apulaisten palkkiosta ja työmaalla suoritettavan työn turvallisuusvarusteista ja mahdollisesta työturvallisuuskoulutuksesta sekä selvitys palkkion sisällöstä: luonnos-, taiteilija- ja työpalkkioiden osuudet.

Älä tee luonnosta ennen kuin siihen liittyvästä korvauksesta on sovittu ja tilaaja on tilannut luonnoksen.

Tilaustyön ja vuorovaikutuksen eettisyys

Vuorovaikutuksen eettisyyden varmentamiseen liittyy ennakointi ja sopiminen sekä sopimuksista kiinni pitäminen. Oppaan suunnittelua varten haastatellut kuvataiteilijat nostavat näkökannaksi myös toiminnan eettisyyden suhteessa muuhun taiteilijakenttään, eli pidättäytymisen hankkeista, jotka ovat kentälle vahingollisia. Taideteosten eettisyyteen liittyy kestävyysajattelu, energiankulutus, materiaalivalinnat ja ympäristön huomioiminen.

Eettinen toiminta huomioi tekijän arvot ja toimintaympäristön arvot. Eettiseen toimintaan sisältyy käytännön toimissa näkyvä tasa-arvo ja luottamuksellisuus. Tilaustyön eettiset reunaehdot luodaan ennen työn aloittamista. Yhteistyön eettisyyden toteutumiseksi on kaksi lähtökohtaa. Ensimmäisenä se, mitä sovitaan ennen työn alkua, kun reunaehdot luodaan. On molempien sopimuspuolien yhteinen asia, että reunaehdot ovat tunnistetut ja sovitut. Toisena lähtökohtana

on sen tiedostaminen, onko tilaustyön tai tilaajan tarkoitus sellainen, mihin taiteilija haluaa sitoutua tai minkä hän kokee arvokkaaksi. Taiteilijan on toimintansa eettisyyttä miettiessä huomioitava, mihin arvoihin oma toiminta nojaa ja miksi hän on toteuttamassa tilaustyötä. Vuorovaikutuksen eettisyyteen vaikuttaa myös oma työkyky, jota pitää osata arvioida ja omasta jaksamisesta tulee pitää huolta.

Kun taiteilija tarjoaa osaamistaan tai palvelujaan esimerkiksi osaksi sosiaali- ja terveystalv palveluja, joutuu hän suhteuttamaan oman taiteellisen toimintansa sosiaali- ja terveystalv palvelujen lainsäädännölliseen kehykseen. Taiteilija on oikeutettu perehdytykseen toimintayksikön toiminnasta ja taustalla olevista perusajatuksista. Sosiaali- ja terveystalv työntekijät ovat oppineet lainsäädölliset asiat koulutuksessaan. Kun taiteilija tekee sopimuksen sosiaali- ja terveystalv palvelujen yksikön kanssa, tulee ottaa huomioon tarve työparille, eli tarvitsevatko asiakkaat sellaista tukea ja apua, johon tarvitaan yksikön työntekijä.

Palvelun tarjoajalla ja ostajalla voi olla erilaiset käsitykset hankinnan kriteereistä. Taiteen ja kulttuurin kenttä voi käyttää samoja argumentteja kuin esimerkiksi sosiaali- ja terveystalv palvelujen edustajat. Taustat ja lähtökohdat argumenttien taustalla voivat kuitenkin poiketa toisistaan, vaikka yleisellä tasolla olisikin tullut käsitys yhteisen asian äärellä olemisesta. Taiteen tulee joka tapauksessa aina olla laadultaan hyvää ja noudattaa eettisiä periaatteita.

Taiteilijan työskennellessä erilaisten kohderyhmien kanssa esimerkiksi yhteisötaiteen hankkeissa, tulisi hänen selkeyttää työskentelyn tavoitteet suhteessa omaan ammatillisuuteen, kohderyhmään ja työn tilaajaan tai työn rahoittajaan. Ennen työn toteutusta tulisi myös pohtia, millaisia merkityksiä ja vaikutuksia omalla työllä ja taiteella voi olla. Tämänkin takia omaan työhön vaikuttavista arvoista kannattaa olla tietoinen. Samoin tulisi olla tietoinen omista vuorovaikutuksen tavoista ja ennakkokäsityksistä.

TYÖSKENTELYN AIKANA

Yhteydenpito tilaajatahoon

Viestinnän laatu ja oikea-aikaisuus on projektin onnistumiselle oleellista. Toimiva apukeino yhteisen päämäärän saavuttamiseen yksityisen tilaajan tai pienen organisaation kanssa on lähettää tilaajalle kuvia tilaustyön edistymisestä. Tämä on tärkeää varsinkin silloin, kun tilaajaa ei ole tavattu henkilökohtaisesti työstä sovittaessa vaan kommunikointi on tapahtunut kirjallisesti. Tilaajan kanssa tulee muistaa myös sopia siitä, miten kuvia keskeneräisestä teoksesta saa käyttää. Tilaajalla voi olla korjausehdotuksia kuvien perusteella. Tämä on vuoropuhelua, jossa tulee muistaa, missä asioissa tulee pitää oma kanta.

Viestintä kannattaa ainakin aluksi pitää selkeänä ja yksinkertaisena, minkä jälkeen viestinnän kohteen voi johdatella laajemman teeman äärelle. Taidepuhe ja taiteesta kirjoittaminen voi olla korkealentoista ja maallikolle vaikeasti ymmärrettävää.

Mistä asioista viestin

Tilaustyöprosessin aikana taiteilijan on hyvä lopputuloksen ja itsensä kannalta olla valmis tuomaan esiin myös keskeneräisiä ajatuksia. Oman työn jäsentäminen ja ideoiden sanallistaminen on tärkeää varsinkin silloin, kun taiteilijan

ja tilaajatahon välissä ei ole kuraattoria, joka pystyy auttamaan luonnoksen esittelyssä tilaajalle ja käyttäjätahoille. Taiteilija ei saa kuitenkaan luopua ja joutaa omista alkuperäisistä ideoistaan liian nopeasti. Tilauksen saaminen on taiteilijalle tärkeää ja voi käydä niin, että hän reagoi nopeasti tilaajalta tulevaan ehdotukseen ja ehkä luopuu jostain alkuperäisestä omasta ideastaan. Tämän voi johtua siitä, että taiteilija on epävarma, kuka prosessin aikana on hänen puolellaan ja kuka häntä vastaan. Taiteilija voi tuntea olevansa prosessissa enemmän yksin, kuin hän oikeasti onkaan. Esimerkkitalanteessa taiteilija työskentelee julkisen taiteen hankkeessa, jossa arkkitehti tulee paikalle ja ilmaisee, että hänen mielestään olisi parempi sijoittaa teoksia toisin tai kommentoi värivalintoja ja muita sen kaltaisia asioita.

Taiteilijan tulisi tietää, mitä asioita tilaaja haluaa tietää ja mitä tilaaja olettaa taiteilijan tietävän. Yhtenä haasteena on, että taiteilija voi kysyä tilaajalta sellaisia asioita, joita tilaaja olettaa kokeneen ammattilaisen tietävän. Se voi aiheuttaa hämmentäviä hetkiä. Ammattilaisuuden oletus esimerkiksi julkisen taiteen hankkeissa sisältää sen, että taiteilija tietää, mitä vastuuvakuutukset tarkoittavat. Taiteilijan täytyy kuitenkin kommunikaatiossaan varmistaa, että kaikki asiat, jotka liittyvät projektin onnistuneeseen läpivientiin, ovat molemmin puolin tiedossa. Samalla hänen tulee olla varautunut siinä, että ei kysy niitä kysymyksiä, joita tilaaja olettaa itsestään selvyyksiksi.

Julkiseen taiteeseen liittyvät prosessit ovat osa isompaa tuotantoprosessia. Jokainen tilaaja on kiinnostunut ja huolissaan siitä, miten pitäviä aikataulut ja prosessit ovat sekä miten taiteilijan työ suunnitellaan ja kohdennetaan niin, että se toimii osana tuotantoprosessia. Toinen asia, josta tilaaja on aina kiinnostunut, on se, että budjetit pitävät, eikä niihin tule ennakoimattomia muutoksia. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteivät kustannukset voisi nousta tilanteen muuttuessa, mutta se täytyy pystyä ennakoimaan. Budjettiraami ei siis välttämättä ole täysin lukittu. Aikataulu ja budjetti kiinnostavat myös yksityisiä tilaajia ja pienempiä organisaatioita.

Tilaaja haluaa tietää myös vastuisiin ja vastuuvakuutuksiin liittyviä asioita. Suurimmat riskit liittyvät siihen, kuka kantaa taiteeseen liittyviä vastuita sen elinkaaren aikana ja valmiin työn luovuttamisen jälkeen. Vastuiden kantamista

tulee ennakoida etukäteen. Huono sopimus on sellainen, jossa taitelijalla säilyy vastuu yli sen, mitä taiteilija pystyy itse valvomaan.

Julkisen taiteen hankkeissa tilaajalla on oikeus saada tietoa erilaisista tilaaja-vastuukysymyksistä. Tilaajavastuulain mukaisia dokumentteja ovat selvitys merkinnästä ennakonpidätys-, työnantaja- ja arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, kaupparekisteriote, verojäämätodistus, todistus eläkevakuutuksen ottamisesta, selvitys eläkevakuutusmaksuvelvoitteiden täyttämisestä, selvitys työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta, työterveyspalveluista ja lakisääteisestä tapaturmavakuutuksesta sekä rahanpesulakiin kuuluvasta kokonaisuudesta. Jokainen tilaaja joutuu huolehtimaan siitä, että hänen alihankkijansa omalta osaltaan pitävät huolta näistä vastuista. Myös silloin kun taiteilija käyttää alihankkijoita, hänen tulee vastata alihankkijoidensa osalta erilaisista yhteiskuntavelvoitteista (veroasiat ja työsuhdeasiat). Taiteilijan tulee myös pystyä ennakoimaan, minkälaista alihankkijaa projektin missäkin vaiheessa tarvitsee.

TEOKSEN LUOVUTUKSEN JÄLKEEN

Teos on luovutuksen jälkeen tilaajan hallinnassa. Taiteilija voi kuitenkin monissa tapauksissa ylläpitää suhdettaan teokseen ja tilaajaan. Taiteilijan olisi hyvä saada tietoa teokseen kohdistuvista ympäristön tai muiden ominaisuuksien muutoksista. Tiedotus ja markkinointi onnistuneen teostilauksen jälkeen edesauttaa seuraavien tilausten saamista.

Laskutus

Jos tilaaja ei ole maksanut laskujaan ajoissa, on taiteilijalla lain mukaan oikeus lähettää muistutuskirje ja lisätä maksamattomaan laskuun viivästyskorko. Tämä pätee tilaustyön laskutuksen lisäksi niin asiantuntijapuheenvuoroihin liittyviin palkkioihin kuin taiteilijan toimisesta asiantuntijana tai koordinaattorina jossain hankkeessa.

Teoksen elinkaari luovutuksen jälkeen

Tilasteoksen elinkaaren tulee olla selvillä jo ennen siitä sopimista. Tulee siis sopia etukäteen, onko teos tarkoitettu pysyväksi teokseksi vai onko se väliaikainen teos. Julkisille taideteoksille tulee laatia huoltokirja, jolla varmistetaan, että teoksesta pidetään hyvää huolta. Huoltokirjassa kerrotaan mahdollisimman tarkasti teoksen ja sen osien kuvaus, teoksen materiaalit ja se, minkälaista huoltoa teos tarvitsee. Teoksen elinkaarta ja huoltoa suunniteltaessa tulee

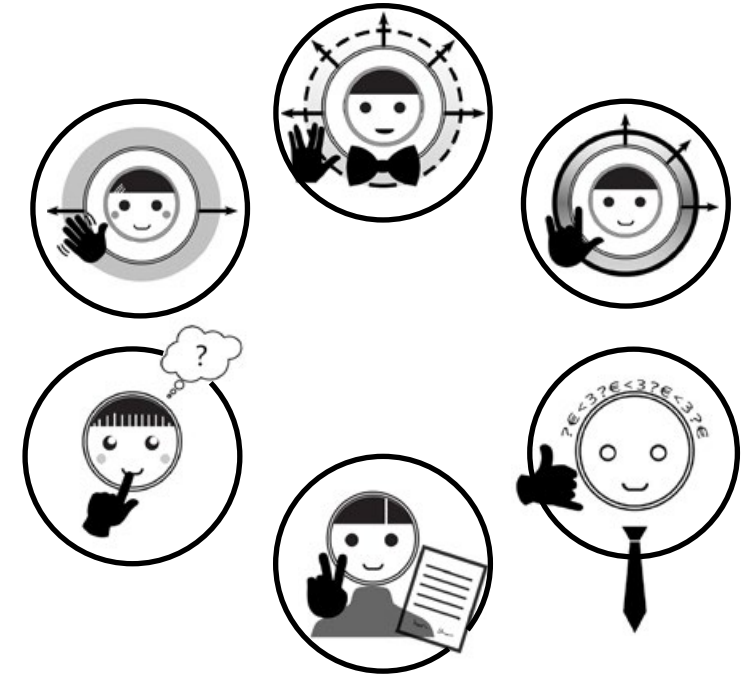
huomioida, mikä on luonnollista kulumista tai teoksen elämistä ja mikä ei ole. Huoltokirjassa tulee ohjeistaa teoksen huollon, ylläpidon ja puhtaanapidon tavat ja aikaväli sekä teokseen liittyvä tekniikka. Teoksen rikkoutumisen tai vahingoittumisen varalta tulee olla selvillä, kehen otetaan yhteyttä, kun vahinko havaitaan, mahdollisten varaosien valmistamisohjeet ja -paikat sekä mahdolliset digitaaliset mallit, jos teos on valmistettu niiden pohjalta.

Suhde tilaajatahoon

Tilaustyön luovutuksen jälkeen suhde tilaajaan muuttuu vähemmän aktiiviseksi. Taiteilijan kannattaa kuitenkin pitää tilaaja oman tiedotuksena piirissä ja pitää suhdetta näin yllä. Taiteilijan tulee kuitenkin huomioida, että esimerkiksi taidemuseoilla tai toimikunnilla ei ole resursseja aktiiviseen yhteydenpitoon kaikkien taiteilijoiden kanssa, joiden kanssa he ovat tehneet yhteistyötä.

Tiedotus ja markkinointi

Onnistuneesta hankkeesta kannattaa kertoa. Päivitä omat internetsivusi ja muut portfoliot tai taiteilijapankit, joissa olet mukana. Kerro yhteistyötahoillesi hankkeesta ja varmista, että tilaaja tiedottaa teoksesta, kuten on ennalta sovittu.

Taiteilija- ja tilaajaprofiilit

Taiteilija- ja tilaajaprofiilit ovat syntyneet taiteilijahaastattelujen sekä asiantuntija- ja tilaajahaastattelujen kautta. Profiilit kiteyttävät ja esittävät käyttäjätutkimuksessa saatua tietoa.

Taiteilijaprofiilit

Taiteilijaprofiilit on muodostettu taiteilijoille tehtyjen haastattelujen ja niistä nousseiden teemojen ympärille. Jako on tehty tilaustöihin ja tilaajaan suhtautumisen mukaan.

Vertaa itseäsi Kuuraan, Poutaan ja Kainoon. Oletko yksi heistä tai haluaisitko olla? Minkälainen on oma profiilisi?

Kuura Koperaatio – Yhteistyön tekijä

- Näkee teoksen yhteistyön tuloksena tilaajatahon kanssa
- Kokee tilaajan toiveet inspiraation lähteenä
- Ei koe toiveita omaa taiteilijuutta uhkaavina tai torjuvina
- Pitää taiteen asiantuntijana itsellään viimeisen sanan taiteen sisällöstä
- Lähestyy taidetta myös palveluna
- Tehnyt sote-hankkeita ja julkisen taiteen hankkeita

”Taide pyrkii olemaan vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa.”

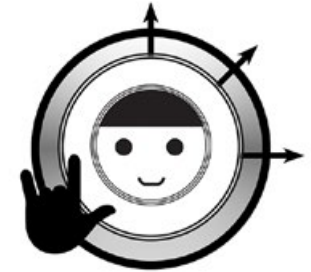
Kuva- ja yhteisötaiteilija,
38 vuotta

Kuura Koperaatio on 38-vuotias kuva- ja yhteisötaiteilija. Hän näkee teoksen yhteistyön tuloksena tilaajan kanssa. Tilaajan toiveet ovat hänelle inspiraation lähde, eivätkä ne uhkaa hänen taiteilijuuttaan. Hän lähestyy taidetta myös palveluna ja on tehnyt sote-hankkeita ja julkisen taiteen hankkeita.

Pouta Visio – Oman näkemyksen pitäjä

- Tekee mielellään tilaustöitä, mutta korostaa oman taiteellisen näkemyksen pitämistä
- Voi kuitenkin keskustella tilaajan kanssa teoksen koosta ja muodosta
- Tilaustyöprosessin aikana keskustelee tilaajan kanssa siitä, onko teos menossa oikeaan suuntaan
- Pitää taiteen asiantuntijana itsellään viimeisen sanan taiteen sisällöstä
- Kokee, että tilaajalta saatu palaute vie työtä eteenpäin
- Omaa paljon yksityisiä asiakkaita

”Taiteilija tietää milloin oma teos on valmis, saman täytyy tapahtua myös tilaustyössä.”

Kuvataiteilija ja taidemaalari,
40 vuotta

Pouta Visio on 40-vuotias kuvataiteilija ja taidemaalari, jolla on paljon yksityisiä asiakkaita. Hän tekee mielellään tilaustöitä, mutta korostaa oman taiteellisen näkemyksen pitämistä. Kuitenkin hän keskustelee tilaajan kanssa siitä, onko teos menossa oikeaan suuntaan. Tilaajalta saatu palaute vie työskentelyä eteenpäin.

Kaino Huomio – Epätietoinen vapauden menettämisen pelkääjä

- Pelkää, että tilaustyön tekeminen tarkoittaisi sitä, että tilaaja puuttuisi taiteen sisältöihin
- Ei ole uskaltanut hakeutumaan julkisen taiteen hankkeisiin, koska ei tiedä, miten hinnoitella työtään tai miten hankkeiden prosessi etenee
- Ei ole osannut huomioida eteen tulevia asioita tilaajan kanssa, kuten korjauspyyntöjä
- Vielä kohtuullisen kokematon tilaustyöhankkeissa

“Asiakkuutta tulee ajateltua vähän.”

Taidegraafikko ja valokuvataiteilija,
28 vuotta

Kaino Huomio on 28-vuotias taidegraafikko ja valokuvataiteilija. Hän on tilaustyöhankkeissa kokematon, eikä ole uskaltanut hakeutumaan esimerkiksi julkisen taiteen hankkeisiin, koska ei tunne tilaustyöprosessia tai osaa hinnoitella työtään. Hän pelkää tilaajan puuttuvan taiteen sisältöihin.

Tilaaajaprofiilit

Tilaaajaprofiilit on laadittu tutkimuksessa nousseiden tilaajia erottavien tekijöiden mukaan: ostamisosaaminen, organisatorinen luonne ja vuorovaikutuksen sujuvuus. Profiilien tarkoituksena on avittaa taiteilijan tilaustyöprosessin hahmottamista.

Oletko kohdannut Taavan, Tiun tai Taon aikaisemmin? Kenen kanssa haluaisit tehdä yhteistyötä?

Taava Tilaaja

- Yksityinen tilaaja
- Ei ostamisosaamista
- Ei tietoa taiteen teon tai taidehankintojen prosesseista
- Nopea reagoimaan vuorovaikutuksessa
- Lopputuloksena yksityinen teos

Taava Tilaaja on yksityinen ihminen, joka on kiinnostunut tilaamaan taide-teoksen. Hänellä ei ole ostamisosaamista. Vuorovaikutus ja viestintä hänen kanssaan on henkilökohtaista ja nopeaa. Taavan kanssa asioidessaan taiteilijan tulee itse ohjata tilausprosessia ja huomioida siihen liittyvät asiat.

Tiu Työnanto

- Yritys tai muu organisaatio
- Hakee taiteesta lisäarvoa
- Ei kuratoraalista tai ostamisosaamista
- Ei tiedä taiteen teon tai taidehankintojen prosesseista
- Hidas reagointi vuorovaikutuksessa
- Tieto jumittuu rakenteisiin
- Lopputuloksena yksityinen tai julkinen teos

Tiu Työnanto on yrityksen tai muun organisaation edustaja. Tiu hakee taiteesta lisäarvoa omalle toiminnalleen. Hänellä ei ole kuratoraalista osaamista tai ostamisosaamista, eikä hän hahmota taiteen tilausprosessin vaiheita. Vuorovaikutus voi Tiun kanssa olla hidasta asioiden hoidon jumittuessa organisaation rakenteisiin. Tilauksen lopputuloksena voi olla yksityinen tai julkinen teos.

Tao Tili

- Taidemuseo tai toimikunta
- Taiteenhankintaprosessi valmiiksi mietittynä
- Osaava ostaja ja kuratoija
- On sisäistänyt elinkaariajattelun
- Helppo ja viivytön vuorovaikutus
- Ajattelee myös taiteilijan hyvää
- Lopputuloksena julkinen teos

Tao Tili edustaa taidemuseota tai taidetoimikuntaa, joka on tilaamassa julkista taideteosta. Taolla on pitkälle vietyä kuratoraalista osaamista ja ostamisosaamista. Tilaustyöprosessia ja teoksen elinkaarta on mietitty myös taiteilijan näkökulmasta. Vuorovaikutus on viiveetöntä ja koordinoitua.

TYÖKALUT

Tämä opas sisältää viisi erilaista työkalua, joiden avulla voit hahmottaa tulevien tilaustyöprosessien kulkua, omia reunaehtojasi ja unelmiasi sekä varautua tulevien hankkeiden mukanaan tuomiin riskeihin ja mahdollisuuksiin. Jokaisen työkalun yhteydessä on yhden taiteilijaprofilin näkökulmasta tehty esimerkki työkalun käytöstä. Voit myös tehdä harjoituksia täyttämällä työkalut jonkun toisen tässä oppaassa esitellyn taiteilijaprofilin näkökulmasta. Mieti, miten tilaustyöprosessi eroaa eri tilaajaprofilien kanssa.

Ennakoinnin työkalu

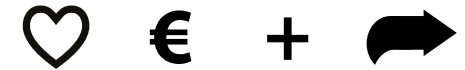
Kirjoita skenaario, eli tapahtumien ketju omasta tilaustyöprosessistasi. Päätä haluttu lopputulos (tilaustyö) ja mieti, mitä täytyy tapahtua, jotta haluttuun lopputulokseen päästään. Työkalussa tilaustyö on jaettu aika-alueisiin ennen sopimista, työskentelyn aikana ja teoksen luovutuksen jälkeen. Työkalu jakaa huomioitavat asiat teostilaajan ja taiteilijan toimiin sekä taiteilijan toimet tilaajalle näkyviin ja näkymättömiin toimiin. Työkalu pyrkii kiinnittämään huomion myös tilanteiden riskeihin, mahdollisuuksiin ja parannusehdotuksiin sekä taiteilijan työtä tukeviin asioihin.

Mieti erikseen: mitä tilaaja tekee, mistä tilaaja saa tietoa taiteilijasta, miten tilaajan kanssa kommunikoidaan ja mitä tilaajalle tulee kertoa ja mistä sopia. Mitkä taiteilijan toimet ovat tilaajalle näkyviä ja mitä kautta. Listaa niitä toimia, mitä taiteilija tekee, mutta jotka eivät ole näkyviä tilaajalle. Mitä riskejä,

mahdollisuuksia tai parannusideoita toimet sisältävät. Mieti vielä viimeiseksi, mitkä asiat tukevat taiteilijan työtä. Nämä voivat olla taitoja, suhteita, tietoa ja niin edelleen.

Ennakoinnin työkalu soveltaa tulevaisuuden tutkimuksessa käytettävää skenaariomenetelmää. Skenaariomenetelmässä kuvataan tutkittavan ja kehitettävän asian nykytilaa ja vaihtoehtoisia tulevaisuuksia sekä polkuja näiden välillä. Kuvauksen kohteena ovat toimijat, toiminnot, päätöksenteko ja sen seuraukset. Skenaarion tulisi olla johdonmukainen, kiinnostava ja uskottava. Sen avulla voidaan hahmottaa erityisen haluttavia tulevaisuuden kuvia sekä tulevaisuuksia, joita halutaan välttää. Skenaario toimii apuna päätöksenteossa sekä kyseenalaistamisen välineenä vakiintuneita uskomuksia ja toimintatapoja vastaan.

Omat reunaehdot

Omien reunaehtojen hahmottaminen auttaa taiteilijaa tilaustöiden sopimisessa ja tilaajan kanssa vuorovaikuttamisessa. Reunaehtoja kartoitetaan omien arvojen, palkkion suuruuden, projektiin käytettävissä olevan ajan, projektin näkyvyyden, tilaajan ominaisuuksien ja taiteellisen luomisen ohella tehtävissä asioissa. Lisäksi kartoitetaan muita tarvittavia asioita. Hahmotettavia asioita arvioidaan vastaparien avulla. Mitä asiat joko ovat tai eivät ole, mikä on riittävää ja mikä on liian vähän ja niin edelleen.

Mieti, mitä omat reunaehdotisi tilaustyössä ovat. Auttavia kysymyksiä:

- Mitä oma arvomaailma sisältää ja mitä se ei sisällä?
- Mikä on riittävä palkkio kyseisestä projektista?
- Miten paljon projektin toteuttamiseen tarvitsee aikaa?
- Missä kaikkialla projektin ja taiteilijan tulisi näkyä niin, että se hyödyttäisi tulevien projektien ja rahoituksen saamista?
- Minkälaisen tilaajan kanssa haluat toimia? Mieti tätä muun muassa tilaajan eettisyyden ja toiminnan tarkoituksen kannalta.

- Mitä muita asioita taiteellisen luomisen lisäksi olet valmis tekemään ja mitä et? Näitä asioita voivat olla esimerkiksi kuljetukset, vakuutukset, tiedotus ja niin edelleen.
- Mitä muuta tarvitset?

Riskitaulukko

Ennakoinnin työkalussa mietit mahdollisia riskejä ja mahdollisuuksia. Riskitaulukko sisältää riskien luetteloinnin, vaikuttavuuden ja todennäköisyyden arvioimisen sekä varautumissuunnitelman ja toimenpiteet. Riskien toteutumisen vaikutus on jaoteltu asteikolla yhdestä viiteen. Yhden tarkoittaessa minimaalisia vaikutuksia, jotka eivät hankaloita projektia ja viiden tarkoittaessa kriittisiä vaikutuksia, joiden takia projektia ei voi toteuttaa. Myös riskin todennäköisyys on jaettu asteikolla yhdestä viiteen. Yhden tarkoittaessa toteutumisen olevan epätodennäköistä ja viiden tarkoittaessa riskin toteutuvan varmasti. Riskitaulukon teko liittyy projektinjohtamisen käytäntöihin.

Mahdollisuustaulukko

Ennakoinnin työkalussa mietit mahdollisia riskejä ja mahdollisuuksia. Mahdollisuustaulukko sisältää mahdollisuuksien luetteloinnin, vaikuttavuuden ja todennäköisyyden arvioimisen sekä mahdollisuuteen varautumissuunnitelman ja toimenpiteet. Mahdollisuuksien toteutumisen vaikutus on jaoteltu asteikolla yhdestä viiteen. Yhden tarkoittaessa minimaalisia vaikutuksia, jotka eivät auta projektia ja viiden tarkoittaessa ratkaisevia vaikutuksia, joiden takia unelmat toteutuvat. Myös mahdollisuuden todennäköisyys on jaettu asteikolla yhdestä viiteen. Yhden tarkoittaessa toteutumisen olevan epätodennäköistä ja viiden tarkoittaessa mahdollisuuden toteutuvan varmasti.

Unelmakartta

Kirjaa karttaan kolme-viisi pääteemaa koskien unelmiasi tilaustyöprojektia tai muuta ammatillista hanketta. Mieti millä aika-alueella haluat unelmasi toteutuvan. Liittyvätkö unelmat esimerkiksi seuraavan puolen vuoden, vuoden tai kolmen vuoden tapahtumiin vai vielä pidemmälle aika-alueelle? Mistä unelmoit ja miksi? Unelmoi vapaasti! Sinun ei heti tarvitse tietää, miten unelma toteutetaan. Lähesty unelmiasi positiivisina mahdollisuuksina. Unelmien toteutumiseksi on kuitenkin tärkeää, että mietit, mitä täytyy tapahtua, jotta unelma toteutuu. Mieti myös, miksi unelmoit tietystä asiasta. Älä kritisoi syitäsi.

Lähesty kartan tekemistä positiivisen kautta. Kirjaa, mitä haluat ja unelmoit! Jätä kirjaamatta ei-sanat ja asiat, joita et halua. Piirrä/maalaa/leikkaa-liimaa ja kirjoita.

Koita tehdä unelmista konkreettisia. Abstraktin ”maineen ja kunnian” sijaan mieti konkreettinen asia, josta unelmoit – on se sitten esimerkiksi julkinen taidehanke tai oman taidepalvelun lanseeraaminen.

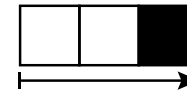
ENNAKOINNIN TYÖKALU

Ennen sopimista

Työskentelyn
aikana

Teoksen
luovutuksen
jälkeen

Tilaajan toimet

--

--

--

Tilaajalle näkyvät
taiteilijan toimet

--

--

--

Tilaajalle
näkymättömät
taiteilijan toimet

--

--

--

Riskit, mahdollisuudet
ja parannusideat

--

--

--

Taiteilijan työtä
tukevat asiat

--

--

--

OMIEN REUNAehtojen HAHMOTTAMINEN

Omat arvot

Mitä ne ovat?

Mitä ne eivät ole?

Palkkion
suuruus

Mikä on riittävä palkkio? Mikä on liian vähän?

Mikä on riittävästi? Mikä on liian vähän?

Projektiin
käytettävissä
oleva aika

Projektin
näkyvyys

Missä kaikkialla ja milloin oma osallisuus tulee näkyä?

Mitä ne ovat? Mitä ne eivät ole?

Tilaaajan
ominaisuudet

Taiteellisen
luomisen lisäksi
tehtävät asiat

Mitä teen?

Mitä en tee?

Mitä muuta
tarvitsen?

Riski	Vaikutus *	Todennäköisyys **	Varautumissuunnitelma ja toimenpiteet

* Riskin vaikutus toteutuessaan asteikolla yhdestä viiteen:
 1 = vaikutukset ovat minimaaliset eivätkä vaikuta projektin toteuttamiseen,
 2 = vaikutukset ovat pienet ja vaikeuttavat vain vähän projektin toteuttamista,
 3 = vaikutukset ovat merkittävät ja vaikeuttavat projektin toteuttamista,
 4 = vaikutukset ovat hyvin huomattavat ja vaikeuttavat projektin toteuttamista,
 5 = vaikutukset ovat kriittiset projektin toteuttamisen kannalta, projektia ei voida toteuttaa.

** Riskin todennäköisyys toteutua asteikolla yhdestä viiteen:
 1 = epätodennäköistä,
 2 = melko epätodennäköistä,
 3 = todennäköistä,
 4 = erittäin todennäköistä,
 5 = toteutuu varmasti.

Mahdollisuus	Vaikutus *	Todennäköisyys **	Varautumissuunnitelma ja toimenpiteet

*
 Mahdollisuuden vaikutus toteutuessaan asteikolla yhdestä viiteen:
 1 = vaikutukset ovat minimaaliset eivätkä vaikuta projektin toteuttamiseen,
 2 = vaikutukset ovat pienet ja mahdollistavat ja helpottavat vain vähän projektin toteuttamista,
 3 = vaikutukset ovat merkittävät ja mahdollistavat ja helpottavat projektin toteuttamista,
 4 = vaikutukset ovat hyvin huomattavat ja mahdollistavat ja helpottavat toteuttamista,
 5 = vaikutukset ovat ratkaisevat projektin toteuttamisen kannalta ja unelmat toteutuvat.

**
 Mahdollisuuden todennäköisyys toteutua asteikolla yhdestä viiteen:
 1 = epätodennäköistä,
 2 = melko epätodennäköistä,
 3 = todennäköistä,
 4 = erittäin todennäköistä,
 5 = toteutuu varmasti.

UNELMAKARTTA

Teemat

Aika-alue

Mitä?

Miksi?

Miten?

ENNAKOINNIN TYÖKALU

Tilaajan toimet

Tilaajalle näkyvät taiteilijan toimet

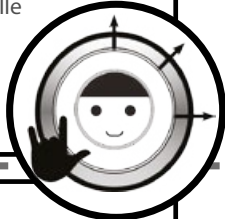
Tilaajalle näkymättömät taiteilijan toimet

Riskit, mahdollisuudet ja parannusideat

Taiteilijan työtä tukevat asiat

	Ennen sopimista 	Työskentelyn aikana 	Teoksen luovutuksen jälkeen
Tilaajan toimet	<p>Näkee Pouta Vision teoksia näyttelyssä, kiinnostuu taiteilijasta ja ottaa häneen yhteyttä</p> <p>Luonnoksesta ja teoksesta sopiminen: kirjallisen sopimusehdotuksen toimittaminen ja yhteisymmärryksessä muokatun sopimuksen hyväksyntä sekä luonnospalkkio ja luonnoksen hyväksyntä</p>	<p>Tarvittavan tiedon ja kontaktien antaminen</p> <p>Järjestää Pouta Vision pääsyn kohteeseen</p> <p>Teoksen kommentointi ja muutosehdotukset</p>	<p>Teoksesta tiedottaminen</p> <p>Palkkion maksu</p>
Tilaajalle näkyvät taiteilijan toimet	<p>Referenssiteosten esittely, sopimuksen kommentointi ja kirjallinen sopiminen</p> <p>Luonnosten esittely</p> <p>Some-päivitykset</p>	<p>Lähetää kuvia teoksen tekoprosessista</p> <p>Muutosehdotusten kommentointi</p> <p>Teoksen sijoituspaikalla käynti</p> <p>Teoksen asennus</p>	<p>Teoksesta tiedottaminen</p> <p>Huoltokirjan toimitus tilaajalle</p>
Tilaajalle näkymättömät taiteilijan toimet	<p>Internetsivujen ja sosiaalisen median päivittäminen</p> <p>Budjetointi ja aikataulutus sekä tarvittaessa sopimuksen näyttäminen taiteilijajärjestön lakimiehelle tai vastaavalle</p> <p>Yleinen taiteellinen työ</p>	<p>Teoksen työstäminen</p> <p>Projektinhallinta</p>	<p>Internetsivujen ja cv:n päivitys</p>
Riskit, mahdollisuudet ja parannusideat	<p>- Huonot sopimusehdot</p> <p>- Taiteellisen laadun vaarantuminen kompromisseissa</p> <p>+ Uuden taiteellisen työn alueen haltuunotto tai vanhan työskentelytavan parantaminen</p>	<p>- Aikataulumuutokset tai budjetin ylitys</p> <p>- Palautteen saamisen vaikeus</p> <p>- Ylimääräiset työtehtävät</p> <p>- Sovittu ei vastaa käytäntöä</p> <p>- Työtaturma</p> <p>+ uudet kontaktit</p>	<p>- Maksu teoksesta ei tule ajallaan</p> <p>- Teoksen ylläpidon ongelmat</p> <p>+ Keskustelu mediassa</p> <p>+ Uudet tilaukset ja jatkohankkeet</p>
Taiteilijan työtä tukevat asiat	<p>Kollegat</p> <p>Taiteilijaorganisaatiot</p> <p>Ennakkomaksu</p> <p>Olemassaolevat fasilitteetit työskentelylle</p>	<p>Palkkion osamaksut</p> <p>Selkeä yhteyshenkilö</p> <p>Olemassaolevat fasilitteetit työskentelylle</p>	<p>Suosituksset</p> <p>Näkyvyys</p> <p>Työkokemus</p> <p>Olemassa olevat fasilitteetit työskentelylle</p>

Lopputuloks: Pouta Vision maalaussarja Tiu Työnannon yrityksen uusien toimitilojen aulaan

OMIEN REUNAehtojen HAHMOTTAMINEN

Omat arvot

<p>Yhteisöllisyys Laadukas työn jälki Tasa-arvo Turvallinen ympäristö Moniäänisyyden esille tuonti</p>	<p>Rasismi Puhdas kaupallisuus Egoistisuus Autoritäärisyys</p>
Mitä ne ovat?	Mitä ne eivät ole?

Palkkion
suuruus

<p>Kattaa materiaalit, oman toimeentulon koko projektiin käytettävän ajan ja yleensäkin kaikki projektiin kuuluvat kulut</p>	<p>Taiteilija joutuu itse maksamaan projektin kuluja tai tekemään ilmaista työtä</p>	<p>Realistinen aika-arvio, joka ottaa huomioon suunnittelun ynnä muut hankkeeseen kuuluvat työvaiheet teoksen toteutuksen lisäksi.</p> <p>Aikataulussa tulee olla tilaa yllätyksille. Aikaa on liian vähän, jos taiteilija joutuu käyttämään omaa vapaa-aikaansa työn valmiiksi saattamiseen.</p>
Mikä on riittävä palkkio?	Mikä on liian vähän?	Mikä on riittävästi? Mikä on liian vähän?

Projektiin
käytettävissä
oleva aikaProjektin
näkyvyys

<p>Projektin tulee näkyä tilaajan omassa tiedotuksessa, mukaanlukien sosiaalinen media ja internetsivut. Tilaajan tulee tiedottaa lehdistölle teoksen työstämisestä ja valmistumisesta. Valmiilla teoksella tulee olla opasteet sen sijaintipaikalla.</p>	<p>Yhteiskunnallinen toimija Vuorovaikutustaidot Läpinäkyvyys</p>	<p>Epäeettisyys Epäeegologisuus Hyväksikäyttäjä</p>
Missä kaikkialla ja milloin oma osallisuus tulee näkyä?	Mitä ne ovat?	Mitä ne eivät ole?

Tilaajan
ominaisuudetTaiteellisen
luomisen lisäksi
tehtävät asiat

<p>Taiteelliseen työhön sisältyvät asiat Työn ohjaus</p>	<p>Sopimuksen muokaus Yhteyshenkilön selvittäminen Ripustusvälineiden hankkiminen ja apu työvoiman hankinta Koordinoiminen ja sidosryhmätyö Vastuu yhteisötaidehankkeeseen osallistuvista ihmisistä Vakuutukset, kuljetukset ja säilytys ennen pystytystä Teoksen huoltaminen</p>
Mitä teen?	Mitä en tee?

Mitä muuta
tarvitsen?

<p>Aktiivisen keskustelyyhteyden tilaajan kanssa Taustatiedot kohteesta Tilan tai hankkeen mukanaan tuomat rajoitteet Tiedon kohderyhmästä Kohderyhmän toiveet Tilaajan toiveet Työrauha</p>
--

RISKITÄULUKKO

Riski	Vaikutus *	Todennäköisyys **	Varautumissuunnitelma ja toimenpiteet
Huonot sopimusehdot	4	3	Omien reunaehtojen hahmottaminen ja sopimuksen muutospyyntö
Taiteellisen laadun vaarantuminen teosta koskevista kompromisseista	4	3	Omien rajojen asettaminen ja perustelut omille näkökannoille
Aikataulumuutokset tai budjetin ylitys	4	2	Aikataulun ja budjetin seuranta sekä amutuksista kertominen hyvissä ajoin
Tilaaja ei anna palautetta pyydettyä	3	3	Palautteen annosta sovitaan etukäteen sekä taiteilijan vapaudesta jos palautetta ei kuulu
Ylimääräiset työtehtävät	2	3	Ennalta sopiminen ylimääräisten työtehtävien korvauksesta sekä siitä, mitä asioita taiteilija tekee tai ei tee
Sovittu ei vastaa käytäntöä	4	2	Kirjallinen sopimus, johon voi viitata riitatilanteissa
Työtapaturma	5	2	Työolosuhteiden tarkastaminen ja tarvittavien suojavarusteiden käyttö Vakuutukset ja työvaiheiden mahdollisen delegoinnin selvittäminen
Maksu teoksesta ei tule ajallaan	4	3	Kirjallinen sopiminen maksujen aikataulusta ja muistutuslaskujen laatiminen
Teoksen ylläpidon ongelmat	3	2	Huoltokirjan laatiminen ja huoltovastuista sopiminen

*

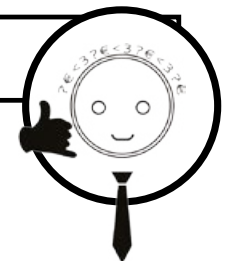
Riskin vaikutus toteutuessaan asteikolla yhdestä viiteen:

- 1 = vaikutukset ovat minimaaliset eivätkä vaikuta projektin toteuttamiseen,
- 2 = vaikutukset ovat pienet ja vaikeuttavat vain vähän projektin toteuttamista,
- 3 = vaikutukset ovat merkittävät ja vaikeuttavat projektin toteuttamista,
- 4 = vaikutukset ovat hyvin huomattavat ja vaikeuttavat projektin toteuttamista,
- 5 = vaikutukset ovat kriittiset projektin toteuttamisen kannalta, projektia ei voida toteuttaa.

**

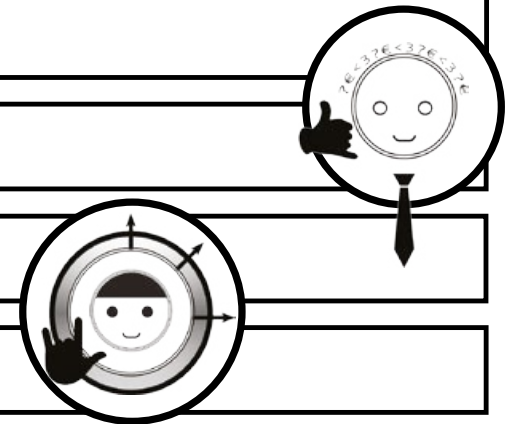
Riskin todennäköisyys toteutua asteikolla yhdestä viiteen:

- 1 = epätodennäköistä,
- 2 = melko epätodennäköistä,
- 3 = todennäköistä,
- 4 = erittäin todennäköistä,
- 5 = toteutuu varmasti.

MAHDOLLISUUSTAULUKKO + + +

Mahdollisuus	Vaikutus *	Todennäköisyys **	Varautumissuunnitelma ja toimenpiteet
Uuden taiteellisen työn alueen haltuunotto tai vanhan työskentelytavan parantaminen	5	4	Tiedottamisesta sopiminen ja maineen rakentaminen hyvästä vuorovaikutuksesta
Lisää näkyvyyttä ja uusia tilauksia	5	3	Tiedottamisesta sopiminen ja maineen rakentaminen hyvästä vuorovaikutuksesta
Uudet kontaktit	4	3	Varautuminen verkostoitumiseen hankkeen aikana tavattavien ihmisten kanssa, yhteydenotot tapaamisen jälkeen
Keskustelu mediassa	4	3	Omien internetsivujen ja muiden esillä olon kanavien ajantasalla pitäminen sekä varautuminen oman työnsä suulliseen esittämiseen
Uudet tilaukset ja jatkohankkeet	4	3	Työskentelyn aikana esiin tulleiden uusien ideoiden kirjaus ja niistä puhuminen tilaajan tai mahdollisten uusien tilaajien kanssa

*

Mahdollisuuden vaikutus toteutuessaan asteikolla yhdestä viiteen:

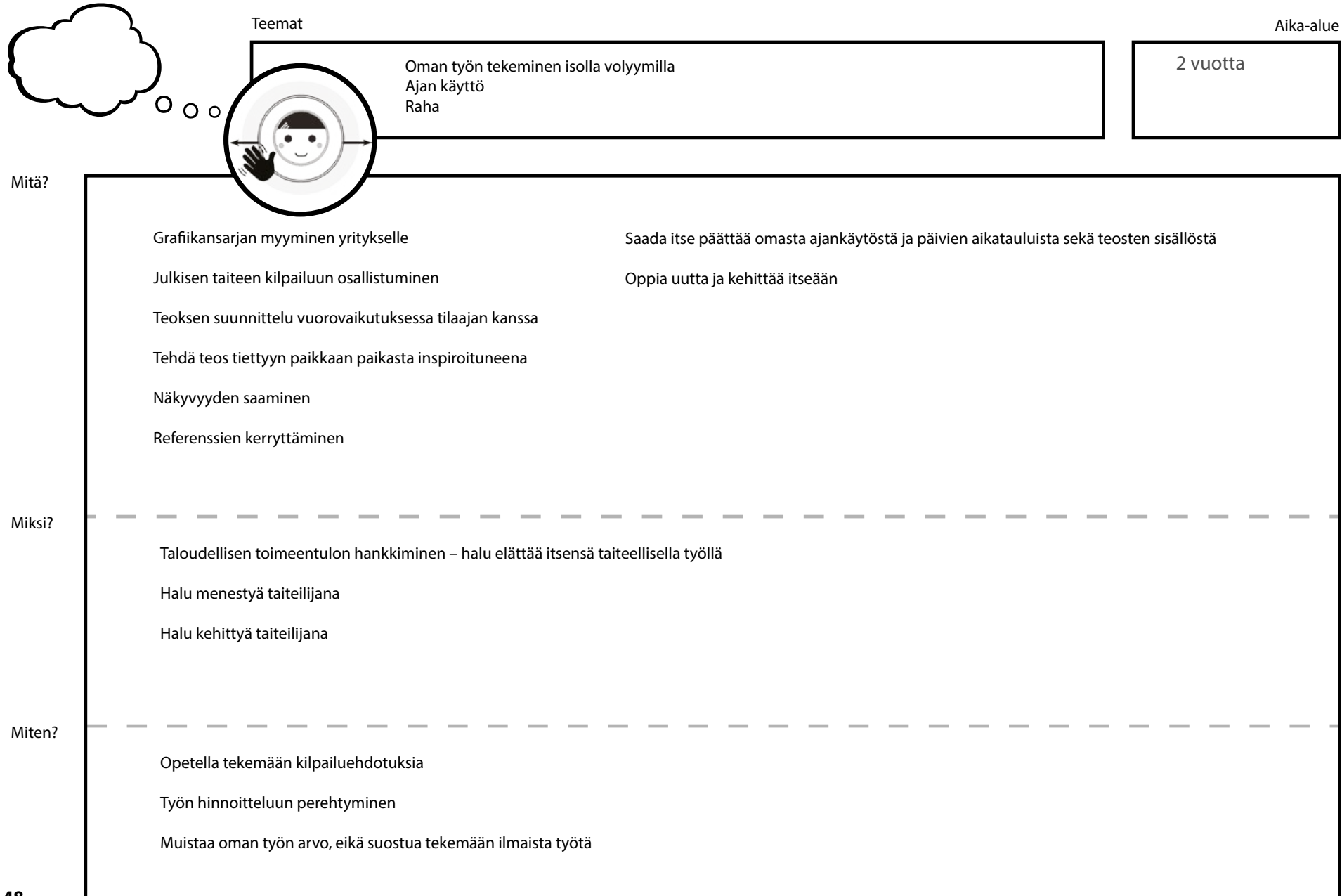
- 1 = vaikutukset ovat minimaaliset eivätkä vaikuta projektin toteuttamiseen,
- 2 = vaikutukset ovat pienet ja mahdollistavat ja helpottavat vain vähän projektin toteuttamista,
- 3 = vaikutukset ovat merkittävät ja mahdollistavat ja helpottavat projektin toteuttamista,
- 4 = vaikutukset ovat hyvin huomattavat ja mahdollistavat ja helpottavat toteuttamista,
- 5 = vaikutukset ovat ratkaisevat projektin toteuttamisen kannalta ja unelmat toteutuvat.

**

Mahdollisuuden todennäköisyys toteutua asteikolla yhdestä viiteen:

- 1 = epätodennäköistä,
- 2 = melko epätodennäköistä,
- 3 = todennäköistä,
- 4 = erittäin todennäköistä,
- 5 = toteutuu varmasti.

UNELMAKARTTA

Lisätietoa

Koponen, S. 2020. Taiteilijan ja tilaajatahon välinen vuorovaikutus taiteilijan näkökulmasta: Vuorovaikutuksen opas. Opinnäytetyö. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Pdf-tiedosto. Saatavissa:

<http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2020060917838>

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Eloa ja Iloa Kaakkois-Suomeen TKI-hanke <https://www.xamk.fi/tutkimus-ja-kehitys/eloa-ja-iloa-kaakkois-suomeen-kulttuuritoiminnan-kehittaminen-saavutettavuus-palvelumuotoilu-ja-tuotteistaminen-kymenlaaksossa-ja-etela-karjalassa/>

Lähteet

Boxberg, L. 2020. Viestinnän kanavat kuntoon! Frame Contemporary Art Finland. Pdf-tiedosto. Saatavissa: <https://frame-finland.fi/wp-content/uploads/2020/04/Viestinnan-kanavat-kuntoon-Frame-Contemporary-Art-Finland.pdf> [viitattu 1.9.2020]

Haapasalo, M., Leinonen-Vainio, M., Linnosuo, O., Susi, M., Syvälahti, A. & Tikkaola, O. 2018. Osallistavan taiteen laatukortit. Hyvinvoinnin välitystoimisto 2018. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisuja. Pdf-tiedosto. Saatavilla: https://drive.google.com/file/d/1frusa1Wi_P6EaTQmx--Cgvj81TDYnxV_/view [viitattu 25.4.2019].

Kantola, E. 2017. Instaajat ovat vallanneet taidenäyttelyt – sosiaalinen media tuo näkyvyyttä taiteilijoille. Taiteilija-lehti. Internetsivu. Saatavissa: <https://taiteilijalehti.fi/instaajat-ovat-vallanneet-taidenayttelyt-sosiaalinen-media-tuo-nakyvyytta-taiteilijoille/> [viitattu 1.9.2020]

Kuronen, M. 2020. Johtaja. Haastattelu. 18.3.2020. Lahden kaupungin tekniikan ja ympäristötoimiala.

Kuosmanen, R. 2020. Viestintäpäällikkö. Haastattelu. 20.1.2020. Suomen Taiteilijaseura.

Käytännön ohjeita taiteen ammattilaiselle. 2019. Taikusydän. Internetsivu. Saatavissa: <https://taikusydan.turkuamk.fi/yleinen/kaytannon-ohjeita-taiteen-ammattilaiselle/> [viitattu 24.4.2019].

Köönikkä, L. 2020. Yrittäjä. Työelämän lehtori. Haastattelu. 28.1.2020. Finnis Art Agency. Taideyliopisto.

Lehtonen, A. 2020. Lakimies. Haastattelu. 27.1.2020. Suomen Taiteilijaseura.

Leo, N. 2020. Toiminnanjohtaja. Haastattelu. 4.2.2020. Taide- ja kulttuurialojen ammattijärjestö TAKU.

Petäjäjärvi, K. 2019. Läänin taiteilija. Haastattelu. 29.11.2019. Taiteen edistämiskeskus.

Suomen Taiteilijaseura 2020a. Kuinka elää kuvataiteella. Internetsivu. Saatavissa: <https://artists.fi/kuinka-elaa-kuvataiteella/> [viitattu 16.4.2020]

Suomen Taiteilijaseura 2020b. Prosenttiperiaate. Internetsivu. Saatavissa: <https://prosenttiperiaate.fi/> [viitattu 21.4.2020].

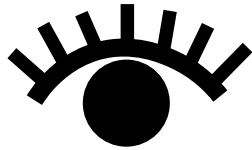
Suomi, I. ja Boxberg, L. 2020. Instagram virtuaalikoulutus. Kanavat käyttöön: taiteilija Instagramissa. Frame Contemporary Art Finland. Pdf-tiedosto. Saatavissa: <https://frame-finland.fi/wp-content/uploads/2020/04/Frame-Finland-Instagram-koulutus-060520-IS-2.pdf> [viitattu 1.9.2020]

Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestö TAKU. 2018. Työ, tuote ja taide. Taiteilija töissä SOTEssa ja HYTEssa. Pdf-julkaisu. Saatavilla: http://taku.fi/site/wp-content/uploads/2019/01/TAKU_opas_digi.pdf [viitattu 24.4.2019].

Tappola, T., Björklöv, J. & Fontell, K. 2020. Julkisen taiteen päällikkö. Amanuenssi. Arkkitehti. Ryhmähaastattelu. 11.3.2020. Helsingin Taidemuseo HAM.

Terho, H. 2020. Erityisasiantuntija, Valtion taideteostoimikunnan puheenjohtaja. Haastattelu. 4.3.2020. Taiteen edistämiskeskus.

Vilkuna, A. 2019. Toiminnanjohtaja. Haastattelu. 4.12.2019. Kaakon Taide.

**XAMK
KEHITTÄÄ**

**Opetus- ja
kulttuuriministeriö**

**Eloa ja iloa Kaakkois-Suomeen
Kulttuurista hyvinvointia kuntalaisille**

Eloa ja iloa Kaakkois-Suomeen eli kulttuurista hyvinvointia kuntalaisille on OKM-rahoitteinen, alueellinen kehittämistehtävä Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan kunnissa 2020–2021. Toiminta perustuu kuntien kulttuurilakiin. Kehittämistehtävän toteutus Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk yhdessä LAB-ammattikorkeakoulun kanssa.

Taiteilijan ja tilaajan välinen vuorovaikutus – Taiteilijan opas käsittelee tilaustyössä huomioitavia asioita kuvataiteilijan näkökulmasta. Opas on jaettu aihe- ja aika-alueisiin ennen tilaustyöstä sopimista, työskentelyn aikana ja teoksen luovutuksen jälkeen. Toimivaa tilaustyöprosessia varten taiteilijan tulee selvittää itselleen omat tarpeensa, arvonsa ja unelmansa sekä hahmottaa oma roolinsa kuvataiteen asiantuntijana. Opas sisältää viisi erilaista työkalua, joiden avulla taiteilija voi hahmottaa tulevien tilaustyöprosessien kulkua, omia reunaehtojaan ja unelmiaan sekä varautua tulevien hankkeiden mukanaan tuomiin riskeihin ja mahdollisuuksiin.

Oppaan kohderyhmänä ovat tilaustyöprosesseista kiinnostuneet kuvataiteilijat, kuvataidekentän toimijat ja luovien alojen toimijat yleisesti. Oppaan kehittäminen on tapahtunut palvelumuotoilun menetelmin. Palvelumuotoiluprosessin keskiössä ovat ne ihmiset, joille palvelua suunnitellaan sekä heidän kokemuksensa, odotuksensa, motivaatiotekijänsä ja arvomaailmansa. Tietoa oppaan kehittämistä varten on kerätty taiteilija- ja asiantuntija- ja tilaajatahohaastatteluin.